

Opinnäytetyö

Raparperin kadonneita geenejä etsimässä
-opetuselokuva

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Media-ala
Mediasisällön suunnittelu
Raparperin kadonneita geenejä
etsimässä -opetuselokuva
14.3.2017
Jussi Väinölä

Lahden ammattikorkeakoulu
Mediasisällön suunnittelu

VÄINÖLÄ, JUSSI:

Raparperin kadonneita geenejä
etsimässä -opetuselokuva

Mediasisällön suunnittelun opinnäytetyö, 15 sivua, 1 liitesivu

Kevät 2017

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni on Luonnonvarakeskukselle kuvaamani ja leikkaamani opetuselokuva nimeltä Raparperin kadonneita geenejä etsimässä. Elokuvassa tutkitaan suomalaisen raparperin geneettistä monimuotoisuutta kuuluttamalla kansalaiset keräämään raparperinäytteitä laboratoriotutkimuksia varten, jota täydentävät asiantuntijalausunnot. Kokonaisuudesta haluttiin alle puoli tuntia kestävä, jotta se voidaan katsoa yhden 45-minuuttisen oppitunnin aikana ja elokuvasta ennätetään keskustelemaan luokan kesken.

Roolini elokuvan tekemisessä oli konsultoida kokonaisuuden jäsentelyä elokuvallisesta näkökulmasta, huolehtia kuvausteknisestä puolesta ja kokonaisuuden koostamisesta.

Asiasanat: opetuselokuva, sähköinen opetusmateriaali, elokuvatuotanto, elokuvaleikkaus

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Media Content Design

VÄINÖLÄ, JUSSI:

Searching for Missing Rhubarb
Genes - The Educational Film

Bachelor's Thesis in Media Content Design
15 pages, 1 page of appendices

Spring 2017

ABSTRACT

My thesis is an educational film made for Luke - Natural Resources Institute Finland called Searching for Missing Rhubarb Genes - The Educational Film. Movie is about researching how diverse is the Finnish rhubarb's genome by gathering samples from Finnish people, getting scientific statements and doing research in laboratory environment. The client wanted film to be under half an hour in runtime, in order to be watched during one class (45 min) and pupils would be able to have a conversation about the film afterwards.

My role was to consult with movie production related questions, handling the on-site shooting and editing the film together for release.

Key words: educational film, electronic educational material, film production, film editing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ELOKUVAN KUVAAMINEN	2
2.1	Kuvausten suunnittelu	4
2.2	Haastavat kuvausolosuhteet eri puolilla Suomea	6
2.3	Kuvausten jälkeinen välisuunnittelu	7
3	ELOKUVAN LEIKKAAMINEN	9
3.1	Materiaalin raakaversio esittely	9
3.2	Kertoja elokuvan selkärankana	10
3.3	Kokonaisuuden tiivistäminen 22 minuuttiin	11
3.4	Musiikin merkitys leikkaamisessa	12
4	YHTEENVETO	13
	LÄHTEET	14
	LIITTEET	15

1 JOHDANTO

Raparperin kadonneita geenejä etsimässä -opetuselokuvaprojekti lähti liikkeelle toteuttamispyyntönä Luonnonvarakeskuksen (Luke) Jokioisten osaston taholta. Tarkoituksena oli tuottaa opetuselokuva meneillään olevan raparperitutkimuksen oheishankkeena. Raparperi valittiin elokuvan aiheeksi, koska kyseessä on monelle tuttu vihannes, josta olisi saatavissa paljon näytteitä ympäri Suomea.

Vaiheittaiset kuvaukset lähtivät liikkeelle elokuussa 2014 Jokioisten laboratoriossa, jossa kuvattiin raparperin DNA:n eristysprosessia. Seuraavat kuvauskerrat ajoittuivat pitkin vuosia 2015 ja 2016, jolloin keskityttiin dokumentoimaan miten Luke levitti tietoa hankkeesta muun muassa Turun Piha & Puutarha 2015 -messuilla. Tällä tavalla haluttiin kansalaiset tietoisiksi hankkeesta ja mahdollisuutta saada heidän raparperinäytteitä tutkittaviksi.

Peruskoululaisille suunnatussa elokuvassa luotiin samaistumispintaa kohdeyleisöön vieraillemalla Yläneen Yhtenäiskoululla, jonka kupeessa sijaisi Yläneen museopuutarha. Täällä koululaiset pääsivät helposti tutustumaan muun muassa raparperiin.

Tieteellistä puolta elokuvaan saatiin ottamalla lausuntoja kasvigeenivaraohjelman koordinaattorilta ja vihanneskasvien geenivaratyön parissa työskentelevältä tutkijalta Luken Piikkiön Kasvintuotannon tutkimusyksikössä.

Kotoisuutta elokuvaan tuotiin vieraillemalla Helsingin Tapanilan kaupunginosassa, jossa sijaisi vanha raparperilajike omakotitalon pihapuutarhassa.

Hanke huipentui joulukuussa 2016 pidettävään asiantuntijaryhmän kokoukseen, jossa pohdittiin tutkittujen raparperikantojen geenivarallista arvoa ja sitä, mitkä näytteistä valittiin pitkäaikaissäilytettäväksi kansalliseen raparperikokoelmaan. Tuloksia tarkistelemassa olivat elokuvassa aikaisemmin nähdyt Piikkiön tutkijat, Yläneen koululaiset ja tapanilaiset.

2 ELOKUVAN KUVAAMINEN

Luken arkistokuva – Fatih Kayaanan

Elokuvalla on ainutlaatuinen kyky tallentaa elävää todellisuutta sen oikeissa ja aidoissa ympäristöissä. Tähän ei pysty mikään muu ilmaisu- ja taidemuoto. (Pirilä & Kivi 2010, 46)

Raparperin kadonneita geenejä etsimässä -elokuvan kuvaaminen sijoittui ajalle 8/2014-12/2016. Tällöin kuvauksia tehtiin Jokioisilla, Luken laboratorioissa, joissa tapahtui raparperin DNA:n eristäminen sen monissa eri vaiheissa. Samassa rakennuksessa kuvattiin myös kuvituskuvaa kansalaisten lähettämistä näytekirjeistä sekä tulosten julkistamisesta tutkimukseen osallistuneille koululaisille ja kansalaisille.

Toisena kuvauspaikkana oli Piikkiö, jossa kasvatetaan kolmeakymmentä raparperilajiketta. Täällä Kasvigeenivaraohjelman koordinaattori Elina Kiviharju kertoi lyhyesti kansallisesta kasvien suojelutehtävästä ja -menetelmistä. Samassa paikassa tutkija Terhi Suojala-Ahlfors esitteli toimipaikan raparperikokoelmaa ja kertoi miten ja mistä ne ovat sinne päätyneet.

Näiden lisäksi materiaalia kertyi vuoden 2015 Turun Piha & Puutarha -messuilta, joissa maskulaiset oppilaat jakoivat kuulutuksia messuvieraille.

Tapahtumassa Luonnonvarakeskuksella oli myös oma koju, jossa kansalaiset pystyivät täyttämään kuulutuslomakkeita omista raparpereistaan joko paperisessa tai sähköisessä muodossa.

Koululaisten panosta tutkimukseen taltioitiin toukokuussa 2015 Yläneen Yhtenäiskoululla, jossa oppilaat syöttivät keräämiään tietoja raparpereista Luken järjestelmään. Koululaiset kävivät myös lähistöllä sijaitsevassa museopuutarhassa opastajan johdolla.

Kotoista näkökulmaa elokuvaan saatiin vierailemalla Helsingin Tapanila-kaupunginosassa sijaitsevan omakotitalon puutarhassa kesäkuussa 2016. Paikalla kuvattiin miten raparperista otetaan oikeaoppisesti näyte tutkimusta varten ja kertomus puutarhan vanhasta raparperilajikkeesta.

Kolmelle vuodelle sijoittuva kuvausaikataulu selittyy raparperihankkeen olevan vain osa tutkimuskeskuksen toimintaa. Kansalaisten ilmoitusten läpikäymiseen, valikoitujen näytteiden eristämiseen ja tulkitsemiseen meni useita kuukausia, jotta tutkimus tuottaisi mahdollisimman tarkat tulokset.

Luken arkistokuva – Elisa Uusirasi

2.1 Kuvausten suunnittelu

Ennen kuvauspäiviä elokuvaan osallistuvien tutkijoiden kanssa pidettiin noin tunnin-parin mittaisia palavereja Jokioisilla. Näissä ja sähköpostikeskusteluissa sovimme missä kuvaisimme ja milloin. Tehtäväni oli huolehtia kuvauspaikoilla kaiken tarpeellisen materiaalin tallentamisesta jatkokäsittelyä varten.

Kuvauskohteissa hankkeeseen osallistuvat tutkijat ja alan ammattilaiset asettuivat aiheeseen sopivaan näkymään sekä puhuivat kameralle oman osansa. Suoraan kameralle esiintyminen on tarkoituksenmukaisesti valittu ilmaisu- ja tyylikysymys (Pirilä & Kivi 2005, 55). Elokuvan pituudellisista syistä asiantuntijoiden oli luonnollista puhua suoraan kameralle, jolloin he voivat välittää informaationsa suoraan katsojille kertaamatta haastattelijan kysymystä. Ainoa poikkeus on Timo Lapilan kertomus Tapanilan raparperin historiasta, jolloin hän puhuu paikalla olevalle Merja Hartikaiselle ja Jamilia Marcusille.

Kaikkia elokuvaa varta vasten puhumaan tulleita henkilöitä yhdistää rajaus puoli- tai puolilähikuvaan. Pelkät kasvot riittävät edustamaan koko ihmistä, eikä kaiken tarvitse näkyä kokonaan. Hyvin rajattu otostila on pelkistetty, mutta antaa silti paljon informaatiota (Pirilä & Kivi 2005, 103).

Puhujan lähellä kuvaaminen oli loogista äänenkin kannalta, koska tältä etäisyydeltä puheen taltioimiseen tuli mahdollisimman vähän sivuääniä tai tarvetta voimistaa äänitasoa leikkausvaiheessa. Kuvauspaikalla ainoa äänitallennin oli kamera ja sen varustekenkään kiinnitetty suuntamikrofoni.

Varsinaista käsikirjoitusta ei ollut esiintymisten suhteen. Henkilöt puhuivat, mitä aiheelliseksi kokivat, lyhyen keskustelun jälkeen elokuvaa edistymisestä vastanneen Merja Hartikaisen kanssa.

Etenkin Luken henkilökunnalla oli monesti kiireinen aikataulu, joten asiantuntijaosuudet kuvattiin muutamalla otolla ja mahdolliset kömmähdykset puheissa korjattaisiin jälkituotannossa leikkaamalla tarvittaessa kuvituskuvaan.

Aina puheiden jälkeen kuvasin mahdollisimman paljon lisäotoksia ympäristöstä, joita tulitisiin hyödyntämään kokonaisuuden tiivistämisessä ja puhuvan pään minimoimisessa.

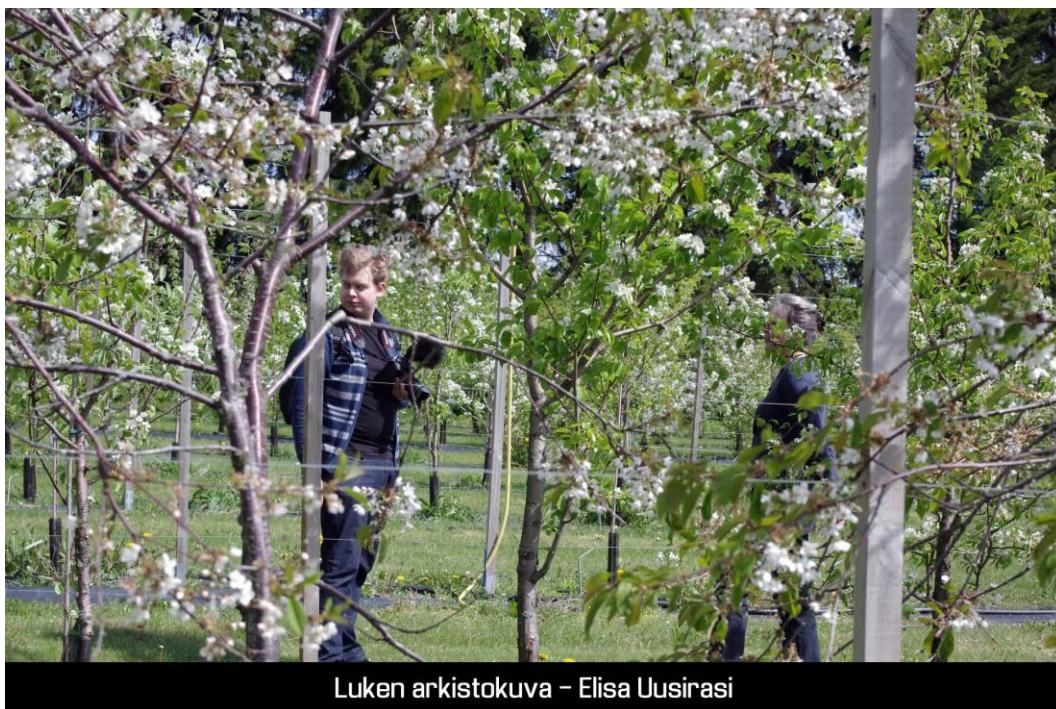
Muotoilu- ja taideinstituutin omistamien laitteiden hyödyntäminen olisi ollut tuotannossa mahdollista, mutta päätin kuvata materiaalin aina vapaana olevalla henkilökohtaisella kalustollani. Halusin käyttää sitä kameraa ja mikrofontia, joiden kanssa olen tehnyt töitä aiemminkin. Pitkälle suunniteltua aikataulua ei ollut olemassa ja toimin kuvauspaikoilla itsenäisesti.

Videon ja äänen tallentamiseen käytin Canon EOS 600D -järjestelmäkameraa Samyangin 35mm manuaaliobjektiivilla. Videokameroihin verrattuna järjestelmäkameroiden merkittävimpiin etuihin kuuluu mahdollisuus vaihtaa objektiivia ja hyödyntää laaja-aukkoisia eli valovoimaisia objektiiveja sisäänrakennettujen sijaan (Juniper & Newton 2011, 80). Suurella f1.4 aukolla varustettu objektiivi mahdollisti syväterävyyden maksimoimisen, jolloin kuvan terävyyden pystyi tarvittaessa asettamaan erittäin rajatulle alueelle.

Käsisäädettävyys varmisti sen, että hallitsisin terävyyttä, eikä kamera. Kameroiden automaattitarkennus perustuu kontrastilinjojen analysointiin, joka on yleensä hidasta, edestakaisin sahaavaa, eikä tuota yhtä hyviä tuloksia kuin käsin tarkentaminen (Juniper & Newton 2011, 84). Pienellä 3,0" näytöllä tarkennuksen kohdistamista helpotti kameraan erikseen asennettu Magic Lantern -ohjelmisto, joka näyttää terävän kohdan kuvasta sijoittamalla värillisesti erottuvia pikseleitä kameran näytölle.

Puheiden taltioimiseen käytin kameran varustekenkään kiinnitettyä, RØDE VideoMiciä ja Stereo VideoMiciä. Suuntaavat mikrofonit tallentavat ääntä pääasiassa suoraan edestä, joten käyttämäni laitteet sopivat hyvin puheäänien tallentamiseen. (Juniper & Newton 2011, 92)
Puutarhamessujen panorointitilanteissa hyödynsin videokäyttöön suunniteltua Velbon DV-7000 -kolmijalkaa.

2.2 Haastavat kuvaolosuhteet eri puolilla Suomea

Elokuvaa kuvattiin kolmena vuotena eri puolilla Lounais- ja Etelä-Suomea. Kukin paikoista tarjosi omat haasteensa niin olosuhteiltaan kuin aikataulutukselta. Päädyin käyttämään valtaosassa materiaalista käsivaratekniikkaa, koska tällä tavalla usein rajallista kuvausaikaa ei mennyt jalustan asettamiseen oikealle paikalle ja korkeudelle. Tämä myös pitäisi kokonaisuuden yhtenäisenä kuvausteknisestä näkökulmasta. Käsivarakuvauksessa on tärkeää vaihdella kuvakulmia, ottaa tukeva kuvausasento ja pitää kamerasta tiukasti kiinni, etenkin kun Samyangin objektiivissa ei ole omaa kuvanvakainta. (Leponiemi 2010, 92)

Jokioisilla laboratoriokokeiden ja päätöskokouksen taltioiminen sujuivat helpoiten. Ihmisillä ei ollut kiire muiden tutkimusten kanssa ja kameran edessä olevat henkilöt saivat toimia omalla tahdilla. Näin teki laboratoriomestari Leena Lohermaa, joka suoritti raparperilehden eristämisen ja puhdistamisen DNA:n monimuotoisuustutkimusta varten.

Hankalampia tilanteita esiintyi Turun Piha & Puutarha -messuilla, jossa ujoin esiintyvien koululaisten dialogia messuvieraiden kanssa oli hankalaa taltioida läheltä selvästi edes suuntamikrofonilla. Piikkiössä annetut

lausunnot toivat oman hankaluutensa navakan tuulen takia, jota esiintyi runsaasti kuvauspäivänä raparperipellon kohdalla. Tuulta sai hillittyä erillisellä mikrofonisuojalla, mutta puuskat ovat kuultavissa ääniraidalla tästä huolimatta.

2.3 Kuvausten jälkeinen välisuunnittelu

Usealle vuodelle sijoittuvia kuvauskertoja käytiin samalla läpi sähköpostikeskusteluissa. Pidimme myös kokouksia Jokioisilla sen mukaan kun uutta materiaalia kertyi esikatseltavaksi ja ennen seuraavaa kuvauskertaa. Näitä keskusteluja käymällä pyrimme varmistamaan kohti lopullisen version leikkaamisvaiheeseen siirtymistä, että tavoitteena on saada aikaan koko elokuvaryhmän hahmottaman suunnitelman mukaisesti tarinan kerrontaa tukeva, huolella viimeistely lopputulos (Pirilä & Kivi 2010, 95).

Kyseisissä välietapeissa päätimme missä järjestyksessä elokuva etenee. Kokonaisuus näytetään tutkimuksen kannalta kronologisessa järjestyksessä, jolloin elokuva alkaa sen sisällön ja tavoitteen esittelemisellä. Geneettisen monimuotoisuuden tutkiminen aloitetaan Piikkiöstä kasvigeenivaraohjelmasta ja tutkimuskeskuksen raparperiviljelmästä kertomalla. Tästä edetään kuulutuksen tekemiseen ja sen levittämiseen Piha & Puutarha -messuilla oppilaiden voimin. Näitä tietoja syötetään sittemmin Yläneen Yhtenäiskoulussa ATK-tunnilla, tuoden esiin kohdeyleisön osuutta projektiin.

Tämän jälkeen esitellään kuinka paljon raparperi-ilmoituksia tutkijat saivat ja mistä kaikkialta niitä saapui ympäri Suomea. Kiinnostavan ilmoituksen myötä suunnataan Helsingin Tapanilaan, jolloin esille tuodaan raparperin yleisyys ja siihen liittyvien tarinoiden kantautuminen sukupolvelta toiselle.

Kun tarvittavia näytteitä on saatu kansalaisilta tarpeeksi, käyvät tutkijat niitä lävitse Jokioisilla ja tutkimus etenee laboratoriovaiheeseen. Tuloksia käydään lävitse kokouksessa, jonka jälkeen hankkeessa mukana olevat koululaiset ja kansalaiset tulevat todistamaan tuloksia.

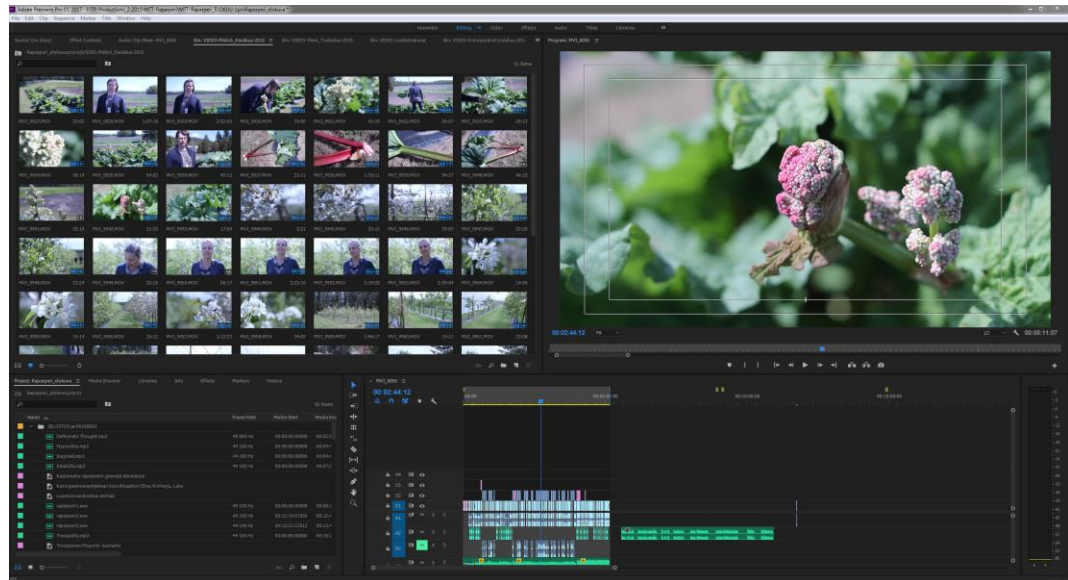
Kertojaaäneksi projektiryhmä valitsi Luken viestintäasioissa mukana olleen Juha Heikkilän, koska häneltä löytyisi tarvittava osaaminen oman äänensä taltioimiseen ja esittämiseen.

Ennalta määrätyn kokonaiskeston tavoittamiseksi oli välitarkistuksissa tärkeää kyseenalaistamalla löytää heikkoja kohtia ja karsia ne pois lopullisesta suunnitelmasta (Pirilä & Kivi 2010, 67). Tätä edesauttoivat usean tutkijan käsikirjoitusryhmä, jossa he kykenivät keskenään puntaroimaan kunkin osion merkittävyyttä ja päättämään mitkä osat asiantuntijalausunnoista jätetään viimeistelyyn versioon.

Luken arkistokuva - Merja Hartikainen

3 ELOKUVAN LEIKKAAMINEN

Kuvattua materiaalia kokonaisuudessaan kertyi kahdeksan tunnin verran, joka oli tavoitteena tiivistää 22 minuuttiin. Tällöin se voitaisiin esitellä oppitunnin aikana ja elokuvasta pystyttäisiin keskustelemaan luokan kesken.

Prosessi tapahtui Adobe Premiere Pro CC 2017 -leikkausohjelmaa käyttämällä.

Monesti elokuvissa leikkauksivaihe on leikkaajan ja ohjaajan välistä keskustelua kokonaisuuden hahmottamisesta ja rakenteen määrittelystä (Pirilä & Kivi 2008, 27). Yksinomaan kuvaamisesta ja leikkaamisesta vastuussa olleena tiesin, minkälaista materiaalia pystyisin hyödyntämään kokonaisuuden koostamisessa. Leikkauksirytmien päätti joka tapauksessa itse kertojaääni, jolloin pyrin rytmittämään ääntä ja kuvaa tarpeeksi mielenkiintoiseksi kokonaisuudeksi, joka olisi esityskelpoinen ja pystyisi välittämään informaatiota katsojillensa.

3.1 Materiaalin raakaversion esittely

Oppimisen ulottuvuuksista näkeminen on ensisijaista liikkuvan kuvan avulla, joten leikkaamisessa oli tärkeää soveltaa vain selostukseen

liittyvää kuvaa, jottei huomio kiinnittyisi epäolennaiseen (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 12)

Lopullisen version hahmottamista varten leikkasin pitkin matkaa raakaversioita kustakin yksittäisestä kokonaisuudesta käsikirjoittajien nähtäväksi. Näiden perusteella käsikirjoittajat valikoivat videoista elokuvan kannalta välttämättömiä kohtia, joita esitettäisiin kuvituskuvana kertojaäänien taustalla ja asiantuntijalausunnoissa omalla ääniraidallaan.

Näiden pohjalta työryhmä kirjoitti kuusisivuisen käsikirjoituksen, joka sisälsi kertojan tekstin ja ohjeet kokonaisuuden leikkaamista varten. Tästä oli paljon apua, koska tutkijat itse tiesivät parhaiten, mikä informaatio on välttämätöntä. Oma osuuteni oli huolehtia kokonaisuuden sujuvasta etenemisestä ja riittävän kiinnostavasta esitystavasta.

3.2 Kertoja elokuvan selkärankana

Ilman kertojaa elokuva olisi rykelmä raparperiin liittyviä kohtauksia, josta puuttuisi kokonaisuuden yhteen sitova punainen lanka. Tässä kohtaa on paljon apua itse kertojaäänestä, jonka avulla katsoja ymmärtää mistä on kyse ja mitä on tulossa seuraavaksi. Äänen on tärkeää olla sidoksissa itse kuvaan, jotta se voi vahvistaa kuvan luomaa tilaa ja tunnelmaa (Leponiemi 2010, 156). Kertojan puhuessa geenivarapankista, näytetään pakastettuja raparpereja ja varren punaisuudesta puhuessa esitetään sanoja ilmentävää videokuvaa.

Puheäänien tärkein sisällöllinen vaatimus on ymmärrettävyys ja selkeys (Pirilä & Kivi 2005, 91). Luonnonvarakeskuksen viestinnässä työskentelevä Juha Heikkilä valittiin kertojan rooliin. Hänellä on selkeä ja asiallinen ääni, joten se sopii pedagogisen tekstin lukemiseen. Valintaan myös vaikutti se, että hän pystyi itsenäisesti äänittämään puheen laadukkailla laitteilla ja toimittamaan sen leikkauskelpoisessa muodossa.

3.3 Kokonaisuuden tiivistäminen 22 minuuttiin

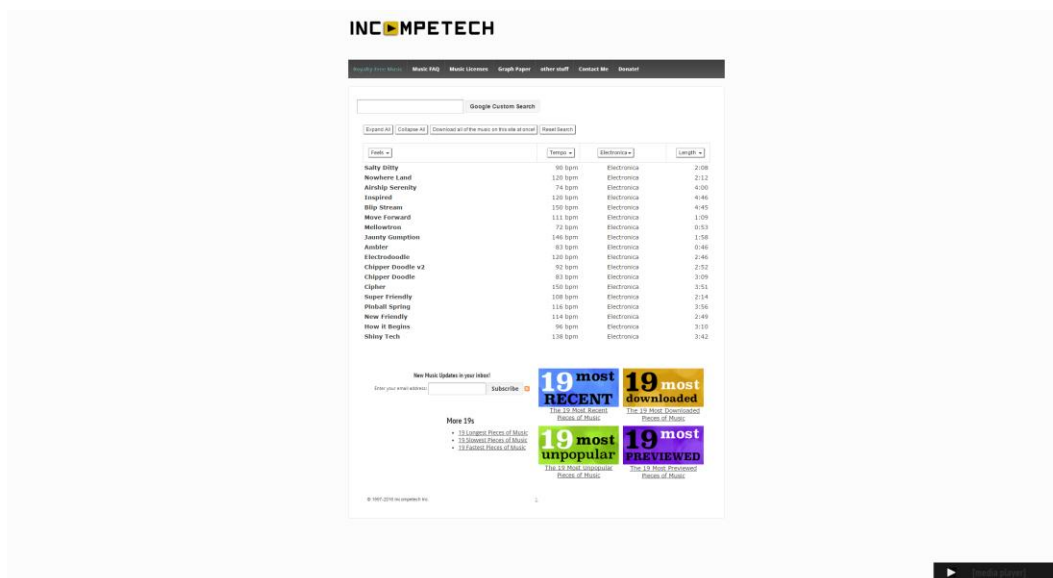
Itsenäisesti kaiken materiaalin läpikäyminen arvokkaan informaation suhteen olisi ollut valtava urakka. Tässä autoivat elokuvan faktoista vastaavat käsikirjoittajat, jotka valikoivat keston suhteen tärkeimmät vaiheet raakaversioiden pohjalta. Valituista kohtauksista etsin puhetta varten parhaimmat otokset, koska leikkaustyössä tulee tarkkaan tunnistaa ja analysoida käsillä olevan materiaalin rytmiset tekijät (Pirilä & Kivi 2008, 73). Tässä piti valikoida materiaalia, jossa kameran liike tai terävyysalueen vaihtuminen eivät häiritse katsojaa.

Joulukuussa 2016 Juha Heikkilä sai repliikit luettavaksi ja itse kertojaaäntä kertyi yhdeksän minuuttia. Koska elokuvan tavoitekestoksi oli asetettu 22 minuuttia, tuli kertojan repliikkien olla tarpeeksi lyhyitä, mutta riittävästi tietoa välittäviä. Puhetta hyödynnettäisiin läpi elokuvan musiikin kera ja tietyissä kohdissa itse kuvassa esiintyvät henkilöt puhuisivat kameralle tai kävisivät keskustelua toisten kanssa.

Leikkausrytmi syntyi kertojan mukaan, jolloin uutta kuvituskuvaa vaihdettiin tilalle asiayhteyden mukaan, lauseen päätyttyä tai alistuskonjunktion kohdalla. Itse kuvassa esiintyvien henkilöiden kasvoja näytettiin vain sen aikaa, että heidän roolinsa elokuvassa tulisi ruudun vasemmassa alareunassa ammattinimikkeen muodossa selväksi. Henkilöön palattiin pitkän puheen aikana ajoittain, mutta suurin osa elokuvasta koostuu erikseen kuvatusta, puhetta kuvittavasta materiaalista.

Kuvaustilanteessa tallentunut ääniraita pidettiin minimissään, koska elokuvassa tapahtuu leikkauksia eri kuvausympäristöjen välillä. Tällöin ei ole aihetta sekoittaa äänimaailmaa, joka pysyy kokonaisena kertojan ja musiikin ansiosta.

Mikäli leikkauksessa hyödynnettiin kuvaustilanteessa tallennettua sataprosenttista äänitystä, tehtiin sille vain äänitason suhteen muutoksia, jotta äänenvoimakkuus olisi samalla tasolla koko teoksen ajan.

3.4 Musiikin merkitys leikkaamisessa

Musiikki on luonnollinen osa elokuvia, ja sillä on paljon ominaisuuksia, kuten kyky sitoa kerrontaelementit luontevasti toisiinsa ja luoda tunnelmaa (Pirilä & Kivi 2010, 100). Koska teoksen pääasiallisen tahdin määrää itse selostus, valitsin sen taustalle yhdysvaltalaisen säveltäjän, Kevin MacLeodin musiikkia. Hän on tunnettu yli 2000 itse sävelletyn kappaleen tekijänä, jotka hän on antanut Creative Commons -lisenssillä hyödynnettäväksi kaupalliseenkin käyttöön. Sillä ehdolla, että hänen nimensä mainitaan teoksen yhteydessä.

MacLeodin tuotannosta valitsin kerrontaa elävöittävät kappaleet Delibrate Thought, Hypnothis, Inspired, Intuit256 ja Tranquility. Nämä ovat innoittavia, mutta hillittyjä syntetisaattorikappaleita, jotka värittävät tasaisesti etenevää kerrontaa. Liian mahtipontinen tai tunnelmaan sopimaton musiikki olisi ristiriidassa asiasisällön kanssa, jolloin moinen häiritsisi katsojaa tai pahimmassa tapauksessa varastaisi huomion muulta sisällöltä (Leponiemi 2010, 156).

Sävellykset monipuolistavat tunnelmaa tapahtumapaikan vaihtuessa, teeman pysyessä kuitenkin yhdenmukaisena. Ääniraita olisi turhan yksiulotteinen jos siinä vuorottelisivat vain kertoja ja ajoittain kuvassa esiintyvät henkilöt taustäänänen.

4 YHTEENVETO

Ensimmäiseksi opetuselokuvan koostamiseksi Raparperin kadonneita geenejä etsimässä -projekti oli suuri teos kuvata ja leikata. Sen aikana opin kuitenkin entistä enemmän henkilökohtaisesta työskentelystä ja vaihteleviin kuvaustilanteisiin sopeutumisesta.

Pitkäikäinen prosessi sisälsi paljon kuvaustunteja, jotka tuli suoritettua puhtaasti omien mielipiteiden perusteella. Tämän kautta näkemykseni ja kokemukseni kenttätyöskentelystä vahvistuivat, mutta samalla huomasin kuinka paljon siihen liittyi omille hartioille keskittynyttä painetta.

Leikkausvaiheessa asioita oli helpompi jäsenellä, koska työstöstä pystyi pitämään taukoa ja luomaan eri versioita esikatseltavaksi. Tähän sai kuitenkin käytettyä kymmeniä työtunteja, jotta kokonaisuus olisi esityskelpoinen ja hyödynnettävissä opetusolosuhteissa.

Monet tuotannolliset ongelmat olisi pystytty minimoimaan, mikäli en olisi kuvannut projektia yksin ja kuvauspäivien sisältö olisi ollut paremmin tiedossa. Tutkijoiden päätoimialasta poikkeavana oheisprojektina, uusi ja tuntematon alue muodosti epätietoisuutta mitä kohteeseen saavuttaessa pitäisi tehdä, ja monesti kuvattavat asiat mietittiin vasta paikan päällä.

Teknisellä puolella kuvauspaikalla taltioidut äänet olisivat olleet parempilaatuisia erillisen äänittäjän turvin tai mikäli omaan varustukseen olisi sisältynyt nappimikrofoni ja sille sopiva tallennin. Muita hyödyllisiä apuvälineitä ja -ominaisuuksia olisivat olleet äänen monitorointi, olkatuki kameralle sekä ylimääräinen näyttö kuvan rajaamiseen ja tarkentamiseen.

Tämän kokemuksen myötä moiset asiat on helpompi tuoda esiin vastaavien tuotantojen suunnittelussa ja tällaisten tilanteiden varalle pystyy kehittämään vastatoimenpiteitä.

Lopputuloksena syntyi ensikosketus opetuselokuvien tekemiseen, jossa sain hyödynnettyä omia vahvuusalueitani kuvaajana ja leikkaajana.

LÄHTEET

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki (2005) Elävä kuva - elävä ääni: Otos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki (2008) Elävä kuva - elävä ääni: Leikkaus. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki (2010) Elävä kuva - elävä ääni: Teos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Leponiemi, Kari (2010) Videokuvaus - taitoa ja tekniikkaa. Jyväskylä: WSOYpro Oy

Juniper, Adam & Newton, David (2011) Videokuvaa järkkärillä - 101 huippuvinkkiä. Suomentanut Eero Sarkkinen. Jyväskylä: WSOYpro Oy/Docendo-tuotteet. Englanninkielinen alkuteos 2011.

Hakkarainen, Päivi & Kumpulainen, Kari (toim.) (2011) Liikkuva kuva - muuttuva opetus ja oppiminen [viitattu 14.3.2017]. Lapin yliopisto, Jyväskylän yliopisto. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26957/978-951-39-4270-0.pdf>

LIITTEET

Raparperin kadonneita geenejä etsimässä -opetuselokuva MP4-tiedostona blu-ray-levyllä